

OPETUS- JA
KULTTUURIMINISTERIÖ

SUOMEN
PARALYMPIAKOMITEA

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Suomen
Paralympiakomitea ry:

**TAVOITEASIAKIRJA
2025–2027**

Tavoiteasiakirja vuosille 2025–2027

Opetus- ja kulttuuriministeriön liikunnan vastuualue ja Suomen Paralympiakomitea ovat sopineet yhteisistä painopisteistä ja Suomen Paralympiakomitean tavoitteista ja onnistumisen seurannasta vuosille 2025–2027. Edellinen tavoiteasiakirja oli laadittu ja voimassa vuosille 2021–2024.

Uuden tavoiteasiakirjakauden 2025–2027 painopisteet pohjautuvat seuraaviin asiakirjoihin: Vahva ja välittävä Suomi -hallitusohjelma, opetus- ja kulttuuriministeriön strategia 2030: ”Sivistystä tiedolla, taidolla ja tunteella” sekä Valtioneuvoston selonteko liikuntapolitiikasta.

Uuden tavoiteasiakirjan 2025–2027 valintojen kirkastamiseksi toteutettiin sidosryhmäkysely (Hammar & Saari 2025). Lisäksi tavoiteasiakirjatyössä on tarkasteltu paraurheilun ja soveltavan liikunnan ajankohtaisia suosituksia, kuten Liikuntakeskus Pajulahden (Remahl ym. 2024) *Mistä teitä paraurheilijoita aina pulpahtelee? – Paraurheilun organisoituminen ja tila Suomessa 2024* -raportin tulokset ja Liikuntatieteellisen Seuran (2023) *Suosituksat Soveltavan liikunnan ja paraurheilun kehittämiseksi 2023–2026*.

Suomen Paralympiakomitean liikunta- ja urheilutyön tueksi on laadittu kaksi tavoiteasiakirjaa tukevaa lisädokumenttia. *Liikkeellä kuntoon -toimintaohjelma 2025–2027* kokoaa tilannekuvan toimintarajoitteisten ja vammaisten henkilöiden liikkumisen edistämisen nykytilasta, haasteista ja mahdollisista suunnista. *Paraurheilun huipulle – Paralympiakomitean kilpa- ja huippu-urheilustrategia 2025–2030* sisältää nimensä mukaisesti strategisia linjauksia parakilpaurheilun tueksi. Dokumentteja päivitetään tarpeen mukaan ja tilanteiden muuttuessa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Suomen Paralympiakomitean yhteisiä tavoitteita ovat:

- Parantaa lajiliittojen ja liikunta- ja urheiluseurojen kykyä toteuttaa paraurheilua ja soveltavaa liikuntaa.
- Edistää parahuippu-urheilun kansainvälistä menestystä, osaamista ja arvostusta eettisesti kestäväällä tavalla.
- Edistää paraurheilun ja soveltavan liikunnan tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.
- Vahvistaa toimintarajoitteisten henkilöiden osallisuutta liikunnassa ja urheilussa.
- Lisätä toiminnan vaikuttavuutta kehittämällä suunnittelua, seurantaa ja arviointia.

Suomen Paralympiakomitean vuotuiset toimintasuunnitelmat täydentävät tavoiteasiakirjaa. Asetettujen tavoitteiden onnistumista seurataan osapuolten yhteisissä vuotuisissa tavoitekeskusteluissa.

Tavoiteasiakirja on opetus- ja kulttuuriministeriön ja Suomen Paralympiakomitea ry:n välinen, eikä se sido kolmansia osapuolia. Ministeriö myöntää avustuksia harkintansa mukaan ja Paralympiakomitea tekee yhteistyötä liikunnan ja urheilun toimijoiden kanssa keskinäisten sopimustensa mukaisesti.

Opetus- ja kulttuuriministeriö osoittaa avustuksia tämän tavoiteasiakirjan mukaisiin toimintoihin ajanjaksolla 2025–2027 sillä edellytyksellä, että eduskunta myöntää tähän tarkoitukseen määrärahoja.

Suomen Paralympiakomitea ry kaudella 2025–2027

Suomen Paralympiakomitea toimii palvelujärjestönä ja lajiliittona. Palvelujärjestönä sen tehtävä on tukea paikallisia, alueellisia ja valtakunnan tasolla toimivia järjestöjä paraurheilun ja soveltavan liikunnan erityiskysymyksissä.

Lajiliittona Paralympiakomitea toimii kansallisena vastuorganisaationa paralympialajeissa, kehitysvammaisten urheilussa ja elinsiirtourheilussa. Lisäksi se toimii lajiliittona sellaisille paraurheilun omille lajeille, joilla ei ole lajiliittoa yleisen urheilun puolella, sekä siirtymävaiheen lajiliittona niille paraurheilulajeille, jotka integraatiotyön seurauksena mahdollisesti siirtyvät lajiliiton alle.

Suomen Paralympiakomitean keväällä 2025 vahvistettavan strategian mukaiset toimintaa ohjaavat periaatteet ovat:

- Autamme muita onnistumaan.
- Me teemme tämän yhdessä. Meidän äänemme kuuluu.
- Olemme soveltavan liikunnan ja paraurheilun asiantuntija.
- Avaamme ovia liikunnan pariin. Rakennamme polkuja kohti menestystä.

Paralympiakomitean päätehtävät

Suomen Paralympiakomitealla on kolme päätehtävää:

1. Soveltavan liikunnan ja paraurheilun palvelujärjestö

- Paikallisten, alueellisten ja kansallisten urheilu- ja liikuntajärjestöjen tuki soveltavan liikunnan ja paraurheilun erityiskysymyksissä.

2. Paraurheilun vastuuorganisaatio

- Kansallinen vastuuorganisaatio paralympialajeissa, Special Olympics -toiminnassa ja elinsiirtourheilussa. Kansallinen jäsen myös monessa muussa kansainvälisessä paraurheilun kattojärjestössä (mm. Virtus, SU-DS, IDSF, IBSA)

3. Paraurheilun lajiliitto

- Lajiliitto sellaisille paraurheilulajeille, joille ei ole olemassa erillistä kansallista lajiliittoa (boccia, maalipallo, pyörätuolirugby, sokkopingis).
- Siirtymävaiheen lajiliitto integroituville lajeille: ilma-aseammunta (näkövammaiset), parajääkiekko, shakki (näkövammaiset), sähköpyörätuolisalibandy, voimanoito.

Paralympiakomitean tavoitteet ja toimenpiteet kaudella 2025–2027

Kaudella 2025–2027 Suomen Paralympiakomitealla on kolme päätavoitetta ja kahdeksan alatavoitetta:

- **Soveltavan liikunnan ja paraurheilun tarjonnan lisääntyminen** (alatavoitteet 1, 2)
- **Menestyvä paraurheilu** (alatavoitteet 3, 4, 5, 6)
- **Yhdenvertainen liikuntakulttuuri** (alatavoitteet 7, 8).

Alatavoite 1: Soveltavan liikunnan ja paraurheilun tarjonta lisääntyy ja harrastusmahdollisuudet paranevat

Toimenpiteet:

- Jalkautetaan Avoimet ovet -hankkeen toimintamalleja uusiin urheiluseuroihin, jotta toimintaa tarjoavien seurojen määrä lisääntyy.
- Laaditaan ja otetaan käyttöön valtakunnallinen Liikkeellä kuntoon -toimintaohjelma soveltavan liikunnan ja paraurheilun tarjonnan kehittämiseksi julkishallinnossa ja kansalaistoiminnassa.
- Kehitetään paikallisia ja alueellisia liikuntapalvelujen tuottamisen malleja erilaisten kumppanuuksien kautta (mahdollinen pilottihanke).

Seuranta:

- Seurataan toimintaa järjestävien lajiliittojen, seurojen ja yhdistysten määrää Liikuttaako 2026 -seurakyselyn tulosten ja Suomisport sporttihaun välityksellä.
- Seurataan pilottihankkeessa käynnistyvien alueellisten mallien syntyä ja tuloksia.
- Arvioidaan Liikkeellä kuntoon -toimintaohjelman tuloksia kuntien soveltavan liikunnan koordinaatioryhmässä.

Tavoitemittarit:

- Suomisport Sporttihaussa palvelun tarjoajien määrä lisääntyy vähintään 100 kpl /vuosi (2025: 24 palvelun tarjoajaa, tavoitteena 2027: 350)
- Liikuttaako 2026 -seurakyselyn vastaajista 80 % ilmoittaa järjestävänsä soveltavaa liikuntaa tai paraurheilua (Liikuttaako 2023 -kyselyssä 60 % ja vuoden 2020 kyselyssä 55 %)
- Liikkeellä kuntoon -pilotissa käynnistyy vähintään 5 alueellisia toimintamallia (nykytila vuonna 2025 nolla).

Alatavoite 2: Liikkujan ja harrastajan polulle pääsy helpottuu

Toimenpiteet:

- Kehitetään perheiden, lasten ja nuorten liikuntaneuvonnan prosesseja ja tukitoimia, jotta opiskelijoiden ja ammattilaisten kyky tukea liikuntapolulle pääsyä paranee.
- Kehitetään Paranuorten uutiskirjettä ja verkkosivuja, jotta tieto tarjonnasta löytyy paremmin.
- Tehostetaan yhteistyötä kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspinnoilla sekä kuntoutusalan kanssa, jotta siirtymävaihe kuntoutujasta liikkujaksi olisi mahdollisimman sujuva.

Seuranta:

- Seurataan Valttiplus-hankkeen onnistumista hankkeen indikaattorien avulla, kootaan palautetta verkkosivujen ja uutiskirjeiden lukijoilta, seurataan kuntoutusalan kumppanuuksia.

Tavoitemittarit:

- Valttiohjelmaan hakevien perheiden määrä kaksinkertaistuu nykyisestä (syksyllä 2024 noin 200 ohjelmaan hakijaa, tavoite 2027: 400 hakijaa).
- Paranuorten uutiskirjeen tilaajamäärä kaksinkertaistuu nykyisestä (2025: 1500 tilaajaa, tavoite 2027: 3000 tilaajaa).
- Kuntoutusalan kumppanuuksien määrä lisääntyy 10:een vuoteen 2027 mennessä (nykyisten kumppanuuksien määrä nolla).

Alatavoite 3: Paraurheilijan polku on arvostettu ja haluttu valinta

Toimenpiteet:

- Käynnistetään paraurheiluyhteistyö kuntoutusalan toimijoiden kanssa ja selvitetään elintapaohjauksen mallin laajentamista paraurheilun rekrytointiin.
- Tuetaan lajien rekrytointia kehittämällä Paranuorten ohjelmia, kuten Para Junior Games, paraurheilun yläkoululeiritys ja Tulevaisuuden tähdet -toiminta.
- Paraurheilijan polulle pääsy: Vahvistetaan valmennusosaamista paravalmentajaverkoston ja paravalmentajan koulutuspolun avulla.
- Siirrytään valmentamisen vapaaehtoisuudesta kohti ammattilaisuutta etenkin huippu-urheilu- ja kehity huippu-urheilijaksi -vaiheissa.

Seuranta:

- Seurataan elintapaohjauksen mallin toimivuutta kuntoutusalayhteistyönä, joka mahdollistaa omaehtoisen liikunnan lisääntymisen ja liikuntaharrastuksen löytymisen.
- Seurataan Tulevaisuuden tähdet - ohjelmasta huippuvaiheeseen siirtyvien urheilijoiden polkuja ja määrää.
- Paravalmentajien määrää seurataan kerran neljässä vuodessa toteutettavassa KIHU:n valmentajakyselyssä.

Tavoitemittarit:

- Para Junior Games -osallistujamäärä nousee yli 400 urheilijaan (2024: 151 urheilijaa).
- Paraurheilun yläkoululeirityksen osallistujamäärä nousee vähintään kymmeneen osallistujaan per leiri (2024: 4 osallistujaa).
- Paravalmennuksen ohjaaja- ja valmentajakoulutuksen tasojen 1–3 mukaiset opinto-ohjelmat valmistuvat ja koulutukset toteutuvat vähintään tasoilla 1 ja 2.
- Paravalmennuksen täydennyskoulutus -ohjelma valmistuu.
- Palkkatuettujen paravalmentajien määrä tuplaantuu nykyisestä noin 3–5 valmentajasta vuonna 2025 noin 10 valmentajaan vuonna 2027.

Alatavoite 4: Systemaattinen arviointi kannustaa paraurheiluvastuun ottaneita lajiliittoja kohti lisääntyvää soveltavan liikunnan ja paraurheilun tarjontaa, menestystä ja yhdenvertaisuutta.

Toimenpiteet:

- Laaditaan lajiliittojen paraurheilun seurannan kriteerit yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön ja lajiliittojen kanssa vuonna 2025.
- Arvioidaan lajiliittojen onnistumista rahoittajan kanssa sovittavalla aikataululla.
- Suunnataan lajiliittojen tukitoimia arvioinnin tulosten mukaan.

Seuranta:

- Seurantakysely lajiliitoille kriteerien ja prosessin toimivuudesta ensimmäisen arviointikierroksen jälkeen.
- OKM:n ja Paralympiakomitean yhteiset arviointikeskustelut.

Tavoitemittarit (kyllä/ei):

- Paralympiakomitea hyödyntää tuloksia lajiliittojen tuen tarpeiden arvioinnissa ja tukitoimien suuntaamiseksi.
- OKM hyödyntää tuloksia lajiliittojen valtionavustusprosessin apuna.

Alatavoite 5: Paraurheilun olosuhteet ja tukitoimet vastaavat kansainvälistä vaatimustasoa

Toimenpiteet:

- Paralajien olosuhteet -hankkeen toteutus ja tulosten jalkauttaminen lajiliitoille.
- Selvitetään mahdollisuudet toteuttaa keskitetty ratkaisu pääkaupunkiseudun paraurheiluun.
- Vahvistetaan paraurheilun erityispiirteiden osaamista huippu-urheilun asiantuntijatoiminnassa.

- Laaditaan paraurheilun ohjeisto/kriteeristö olympiavalmennuskeskuksille.
- Paraurheilun TKI-toimintaa johdetaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa ja osana KIHU:n koordinoimaa kilpa- ja huippu-urheilun TKI-toimintaa.
- Parahuippu-urheilun talousresurssi kasvaa suhteellisesti kaikkien huippu-urheilutoimijoiden osalta.

Seuranta:

- Seurataan Paralajien olosuhde -hankkeen tuloksia.
- Olympiavalmennuskeskusten sisälle tai rinnakkaisesti valmistuu paraurheilun osaamiskeskittymä, joka mahdollistaa urheilijoiden, valmentajien ja asiantuntijoiden kohtaamisia ja tarjoaa paralajien kriteerit täyttäviä harjoitusolosuhteita päivittäisharjoittelun toimintaympäristönä.
- Seurataan paraurheilun asiantuntijaverkoston rakentumista osaksi huippu-urheilun asiantuntijatoimintaa.

Tavoitemittarit:

- Paraurheilun ohjeisto/kriteeristö olympiavalmennuskeskuksille valmistuu vuonna 2026 ja otetaan käyttöön kahdessa olympiavalmennuskeskuksessa 2027.
- Paralympiakomitean lajiliittovastuulajeilla on lajikriteerit täyttävä päivittäisharjoittelun olosuhde pääkaupunkiseudulla; pyörätuolirugby, boccia, sokkopingis, maalipallo.
- Paraurheilun kansallinen TKI-toiminta kartoitetaan ja mallinnetaan tarvelähtöinen toimintamalli.
- Toimijoiden parahuippu-urheiluun kohdennettu talousresurssin määrä kasvaa 2023 selvitykseen verrattuna.
- Vähintään 10 lajiliiton sivuilta löytyy paralajin olosuhdekriteerit vuonna 2026.
- Paralympiakomitea vastaa paraurheilun asiantuntijaverkostosta osana huippu-urheilun asiantuntijatoimintaa

Alatavoite 6: Parahuippu-urheilua johdetaan yhteistyöllä, joka perustuu selkeään roolien ja vastuiden jakoon

Toimenpiteet:

- Paralympiakomitea toimii Kansainvälisen Paralympiakomitean jäsenenä kansallisena paralympiaurheilun ja -liikkeen vastuuorganisaationa ja yhdenvertaisen huippu-urheilun edunvalvojana yhdessä muiden huippu-urheilutoimijoiden kanssa.
- Johtavana paraurheilun erityispiirteiden asiantuntijana Paralympiakomitea toimii yhtenä keskeisistä suomalaisen huippu-urheilun toimijoista.
- Paralympiakomitea vastaa lajiliittojen ja huippu-urheilun integraatioprosessien seurannasta ja arvioinnista.
- Paralympialaisiin ja joukkueen valmistautumiseen ja nimeämiseen liittyvästä yhteistyöstä laaditaan erillinen sopimus Olympiakomitean kanssa.

Seuranta:

- Seurataan Paralympiakomitean roolin rakentumista osana uudistuvaa huippu-urheilun toimintamallia, mukaan lukien paraurheilua ja -urheilijoita koskevat lausunnot, joukkueen valmistautuminen ja nimeäminen sekä yhteistyö Olympiakomitean kanssa.

Alatavoite 7: Toimintarajoitteinen henkilö voi tehdä yhdenvertaisia valintoja liikunnan ja urheilun kentillä

Toimenpiteet:

- Selkiytetään harrastuksia aloittavien, paraurheilijoiden, ohjaajien ja valmentajien apurahahakujärjestelmiä, jotta apurahan haku helpottuu.
- Parannetaan Paravälineet-vuokrauspalvelun välinekuvauksia ja käyttöopastuksia verkkosivustolla, jotta liikunnan apuvälineiden vuokraus olisi sujuvampaa.
- Tuetaan soveltavaa liikuntaa ja paraurheilua järjestävien tahojen vastuullisuus- ja yhdenvertaisuusosaamista, jotta toimintarajoitteiset liikkujat voivat tehdä yhdenvertaisia valintoja.

Seuranta:

- Hyödynnetään lajiliittojen paraurheilun seurantaan laadittavia arviointikriteereitä lajiliittojen tuen tarpeiden arvioimiseksi, seurataan apurahojen hakijamäärän kehitystä, toteutetaan Ahos-opintoapurahan vaikuttavuustutkimus.
- Seurataan yhdenvertaisuuden toteutumista väestökyselyjen 2025–2027 avulla, kuten *Liikuttaako 2026 ja Invalidiliiton osallisuusbarometri 2025*.

Tavoitemittarit:

- Starttistipendin vuotuinen hakijamäärä lisääntyy vuosittain vähintään 10 % (2024: 90 hakijaa, tavoite 2025: 100; 2026: yli 110; 2027: yli 120 hakijaa).
- Paravälineiden vuokrausvuorokaudet lisääntyvät 3000 vuorokaudesta vuonna 2025 4000:een vuonna 2027.
- Liikuttaako 2026 -kyselyyn vastanneiden itseraportoidun fyysisen aktiivisuuden määrä ja liikunnan harrastaminen lisääntyvät verrattuna Liikuttaako 2023? -raportin tuloksiin.

Alatavoite 8: Liikunnan ja urheilun palveluja järjestävien ymmärrys soveltavan liikunnan ja paraurheilun erityiskysymyksistä lisääntyy

Toimenpiteet:

- Jalkautetaan koulutuksen ja viestinnän välityksellä tietoa paraurheilun erityiskysymyksistä.
- Levitetään verkkosivujen ja uutiskirjeiden kautta tietoa esteettömyydestä, paravälineistä ja liikuntaa tukevista vammaispalveluista. Annetaan asiantuntijalausuntoja.
- Parannetaan urheilutoimijoiden ymmärrystä paraurheilun luokittelusta.
- Kehitetään soveltavan liikunnan asiantuntijoiden ja paraurheilun kouluttajien verkostoa.

Seuranta:

- Kootaan koulutuspalautteet.
- Seurataan verkkosivujen kävijämääriä esteettömyyssivujen, Paravälineet-vuokrauspalvelun ja liikuntaa tukevien vammaispalvelujen osalta, kootaan tilastoja aiheeseen liittyvästä neuvonnasta.

Tavoitemittarit:

- Tavoitellaan koulutuspalautteiden kokonaisarvosanaksi vähintään 4/5.
- Paralympiakomitean uusien esteettömyysverkkosivujen kävijämäärä: tavoitteena 10 % vuotuinen lisäys.